

UUDENMAAN
YMPÄRISTÖKESKUS
NYLANDS
MILJÖCENTRAL

Eri viranomaisten ja
asianosaisten roolit ja
toimenpiteet öljyvahingoissa.
Öljyvahinkojen torjuntaa
koskevan lainsäädännön
muutokset.

Timo Heino

Uudenmaan ympäristökeskus

11.3.2009

-
-
- **Säädökset ja ohjeet**

- **Laki maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjumisesta** (maaöljyvahinkolaki 378/1974)
- **Asetus öljyvahinkojen ja aluskemikaalivahinkojen torjunnasta** (öljyntorjunta-asetus 636/1993 + muutos 705/2000)
- **Ympäristönsuojelulaki- ja asetus** (86/2000, 169/2000)
- **Pelastuslaki** (468/2003)

-
-
- Öljyvahinkojen torjunnan yleiset järjestelyt

- **Öljyvahinkojen torjuntaviranomaisia ovat (MövL 6§)**

- ❖ YM, SYKE, alueellinen ympäristökeskus
- ❖ Pelastustoimen alueen pelastusviranomainen
- ❖ Torjuntatyötä johtava pelastustoiminnan johtaja
- ❖ (*uudessa torjuntalaissa tarkennuksia torjuntaviranomaisiin*)
- ❖ **Alueen pelastustoimen** on huolehdittava alueellaan öljyvahinkojen torjunnasta (MövL 5§)
- ❖ Torjuntasuunnitelma/Ayk vahvistaa

-
-
- Öljyvahinkojen torjunnan yleiset järjestelyt

Kunnan eri viranomaisten ja laitosten tulee osallistua torjuntaan ja tarvittaessa huolehtia jälkitorjunnasta (MöL 5§)

Muut viranomaiset ovat velvollisia antamaan öljyvahinkojen torjuntaviranomaisille virka-apua

Pelastustehtävistä huolehtii aina pelastusviranomainen

-
-
- ## Öljyvahinkojen torjunnan yleiset järjestelyt

- Joka huomaa tai saa tietää öljyvahingon tapahtuneen, on velvollinen viipymättä **ilmoittamaan** siitä **häätäkeskukselle (112)** sekä mahdollisuuksiensa mukaan sille, jonka hallussa tai hoidossa öljy on (MöVL 3§)
- Se, jonka hallussa tai hoidossa vahingon tai vahingon vaaran aiheuttanut öljy on, on velvollinen **ryhtymään** sellaisiin **torjuntatoimiin**, joita häneltä olosuhteisiin nähden voidaan kohtuudella vaatia, sekä viipymättä **ilmoittamaan** vahingosta tai sen uhasta häätäkeskukselle (MöVL 4§) joka **hälyttää pelastuslaitoksen**

-
-
- Torjuntatoimet/Torjuntaviranomaisen tehtävät
  - Milloin öljyvahinko on tapahtunut tai se uhkaa, on torjuntaviranomaisten kiireellisesti ryhdyttävä tarpeellisiin torjuntatoimenpiteisiin, mikäli niistä aiheutuvat kustannukset tai vahingot eivät ole ilmeisessä epäsuhhteessa uhattuna oleviin arvoihin

-
-
- Torjuntatoimet/ Torjuntaviranomaisen tehtävät

- Torjunta on niin suoritettava, ettei luonnon ja ympäristön saattamista samaan tilaan, jossa se oli ennen vahingon sattumista, tarpeettomasti vaikeuteta

-
-
- Torjuntatoimet/Torjuntaviranomaisen tehtävät

➤ Torjuntaviranomainen määrää ja vastaa niin kauan kunnes öljyvahingosta ei enää aiheudu välitöntä vaaraa

➤ Jos ei ole osoitettavissa kustannuksiltaan tarkoituksenmukaista lopullista tai väliaikaista sijoituspaikkaa tai- tapaa on **torjuntaviranomaisen** päätettävä väliaikaisesta varastoinnista sopivaan paikkaan

• Torjuntatoimet

- Tarvittaessa katselmus paikalla
  - Kutsutaan
    - vastuulliset
    - tarvittavat viranomaiset
    - vahingonkärsijät
  - Todetaan
    - tapahtunut (miksi, aine, paljonko, mihin jne.)
    - alkutoimet ja nykytila
  - Tarvittavat torjuntatoimet
    - riskinarvio
    - mitä tehdään
    - kuka tekee
    - maksaja

Torjuntatoimet

- Vahingon jälkitorjunta
  - Kuuluu torjuntatoimenpiteisiin
  - Suorittaja yleensä muu kuin pelastuslaitos
  - Vastuu torjuntaviranomaisella
  - Kuntien rooli?
- Jälkitorjunta/Pilaantuneen maan puhdistus
  - Kaksi eri asiaa
  - Pilaantuneen maan puhdistaminen; luvanvaraista, **ympäristökeskuksen päätös/ilmoitus/lupa tai puhdistusmääräys** (YsL 78-79 §).
- Raportointi
  - Pelastuslaitos raportoi vahingosta Ayk:lle
  - konsultti laatii loppuraportin omista toimistaan pelastuslaitokselle ja yleensä myös ymp.viranomaisille

-
-
- Torjunnan lopettaminen/Toimivallan siirto ympäristöviranomaiselle

- Vahingon leviäminen estetty
- Vaatii laajempia tutkimuksia puhdistuksen toteutuksen suunnittelemiseksi (ymp.lupa)
- Torjuntaviranomainen päättää milloin torjunta lopetetaan ja siirtää ("hallitusti") asian jatkon tarvittaessa toiselle viranomaiselle
- Torjuntaviranomainenkin voi käyttää konsulttia

● Alueellisen ympäristökeskuksen tehtävät öljyntorjunnassa

- Ohjaa ja valvoo öljyvahinkojen torjunnan järjestämistä sekä tarvittaessa osallistuu torjuntaan
- Antaa tarvittaessa asiantuntija apua
- Vahvistaa pelastustoimen alueiden torjuntasuunnitelmat
- Käsittelee ja antaa lausuntonsa korvaushakemuksista
- Hyväksyy varastojien torjuntaselvitykset
- Määrää katselmuslautakunnan puheenjohtajan

● Ehdotus uudeksi torjuntalaiksi

- Alusjätelain kokonaisuudistus
- Alusjätelakitoimikunnan mietintö ”Vihreät laivat –sininen meri” (LVM:n julkaisu 21/2008)
  - Alusjätelaki
  - **Öljyvahinkojen torjuntalaki**
- Ei oleellisia muutoksia nykyiseen lainsäädäntöön
- LVM pyysi toimikunnan mietinnöstä lausunnot ja valmistelee yhdessä YM:n kanssa hallituksen esityksen

• Uudesta öljytorjuntalaista

- Laissa säädettäisiin :
  - Aluksista aiheutuvien öljyvahinkojen torjunnasta
  - Aluksista aiheutuvien kemikaalivahinkojen torjunnasta, sekä
  - **Maa-alueilla tapahtuvien öljyvahinkojen torjunnasta**

Laintavoitteena mm. määritellä selkeästi öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntaviranomaisten ja muiden tahojen tehtävät, vastuut ja torjuntatöiden johtovastuut

- Edellyttää uutta valtioneuvoston asetusta öljyvahinkojen torjunnasta. Asetuksessa säädettäisiin ennen muuta eri suunnitelmien sisällöstä

• Torjuntaviranomaiset

- Keskeiset torjuntaviranomaiset ja tehtävät ennallaan
  - SYKE ja alueen pelastustoimi
  - Hienosäätöä ja täsmennyksiä
- Osa entisistä virka-apuviranomaisista olisi muita torjuntaan osallistuvia viranomaisia
  - RVL, MeriV, MKL ja VLL

-
-
- ## Vastuunjako ennallaan

- Alueen pelastustoimi (7 §)
  - Vastaa maa-alueen öljyvahinkojen ja alusöljyvahinkojen torjunnasta alueellaan
  - Ohjaa öljyvahinkojen torjuntaan varautumista alueellaan siten kuin laissa erikseen säädetään
  - On pyydettyäessä velvollinen osallistumaan aluskemikaalivahinkojen torjuntaan
- Kunta (9 §)
  - Vastaa tarvittaessa öljyvahinkojen jälkitorjunnasta alueellaan
  - Kunnan eri viranomaisten ja laitosten tulee tarvittaessa osallistua öljyvahinkojen torjuntaan

-
-
- **Jälkitorjunnan määrittely (3§8k.)**

- **Jälkitorjunnalla** öljyvahingon torjuntaa, jota tehdään öljyn pilaaman maaperän, pohjaveden ja rannikon puhdistamiseksi ja kunnostamiseksi sen jälkeen, kun välttämättömät torjuntatoimen vahingon rajoittamiseksi ja öljyn keräämiseksi on tehty.
- **HUOM.** Ennallistaminen ei perustelujen mukaan olisi enää jälkitorjuntaa, josta torjuntaviranomaiset olisivat vastuussa

-
-
- ## Torjunnan järjestäminen ja johtaminen

- **19 §:** Asianomaisen torjuntaviranomaisen tulee kiireellisesti ryhtyä vahinkojen torjumiseksi tai rajoittamiseksi kaikkiin sellaisiin tarpeellisiin toimenpiteisiin, joista aiheutuvat kustannukset tai vahingot eivät ole ilmeisessä epäsuhteessa uhattuina oleviin taloudellisiin ja muihin arvoihin. Torjuntatoimenpiteet on suoritettava niin, ettei luonnon ja ympäristön saattamista samaan tilaan, jossa se oli ennen vahinkotapahtumaa, tarpeettomasti vaikeuteta.
- **21 §:** Öljyvahingon torjuntatöitä johtaa sen pelastustoimen alueen pelastusviranomainen, jossa vahinko tai vaaratilanne on saanut alkunsa, jollei toisin sovita tai jollei johtovastuu kuulu Suomen ympäristökeskukselle

-
-
- Johtovastuun siirto ja torjunnan lopettaminen (24 §)

- Torjuntatöiden johtaja ilmoittaa, milloin hän ottaa johtovastuun itselleen.
- Torjuntatöiden johtaja myös päättää milloin johtovastuu öljyvahingon jälkitorjunnassa siirretään kunnan asettamalle torjuntatöiden johtajalle.
- Torjuntatöiden johtaja päättää alueellista ympäristökeskusta tarvittaessa kuultuaan, milloin öljyvahingon tai aluskemikaalivahingon torjunta ei enää vaadi torjuntaviranomaisen toimenpiteitä.

KIITOS MIELENKIINNOSTANNE!